

Національний
банк України

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ЗВІТНОСТІ СТРАХОВИКІВ ЗА I ПІВРІЧЧЯ 2020 РОКУ

БАЧЕННЯ ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДУ НА ПРОПОРЦІЙНІЙ ОСНОВІ (для перехідного періоду)

ПЕРШОЧЕРГОВІ НАГЛЯДОВІ ДІЇ

Департаменту нагляду за страховим ринком

м. Київ, вересень 2020

Новий регулятор небанківського фінансового ринку

- 01.07.2020 року НБУ став регулятором небанківського фінансового ринку (майже 2 тис. надавачів фінансових послуг):

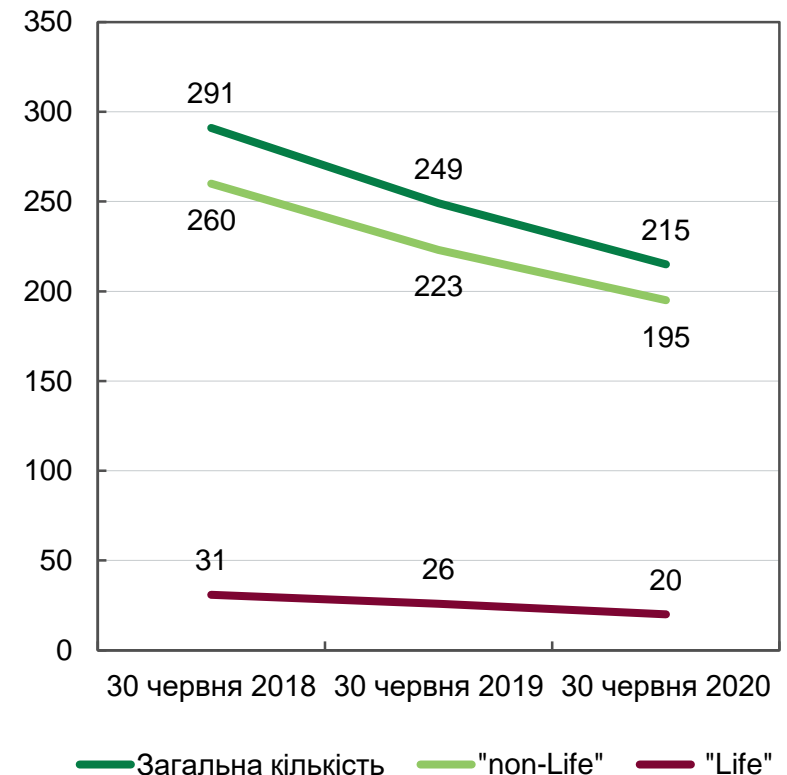
страхових компаній (non-life, life)	215
кредитних спілок (позики, залучення вкладів)	327
ломбардів (позики під заставу рухомого майна)	306
фінансових компаній (позики, гарантії, факторинг, лізинг)	974
лізингодавців (без статусу фінансової установи)	148

- За 2,5 місяці НБУ розглянув та погодив відкликання всіх ліцензій 27 компаніям, всі за власним бажанням, з них – 7 страховиків.
- Надавачі небанківських фінансових послуг вперше подали звітність за I півріччя 2020 до НБУ. Без урахування ООС та АР Крим звітність подали 95% фінансових установ, якість поданої звітності задовільна.
- Криза помірно відобразилась на діяльності страховиків.
- Кількість страховиків, які не виконують пруденційні нормативи з початку року, зросла. Причиною цьому, зокрема, є закінчення перехідного періоду для розрахунку нормативу платоспроможності та достатності капіталу страховиків (30.06.2020).
- Для підвищення ефективності нагляду НБУ розпочав впровадження ризик-орієнтованого підходу з урахуванням суспільної значимості установ (пропорційний підхід).

Кількість страхових компаній постійно зменшується

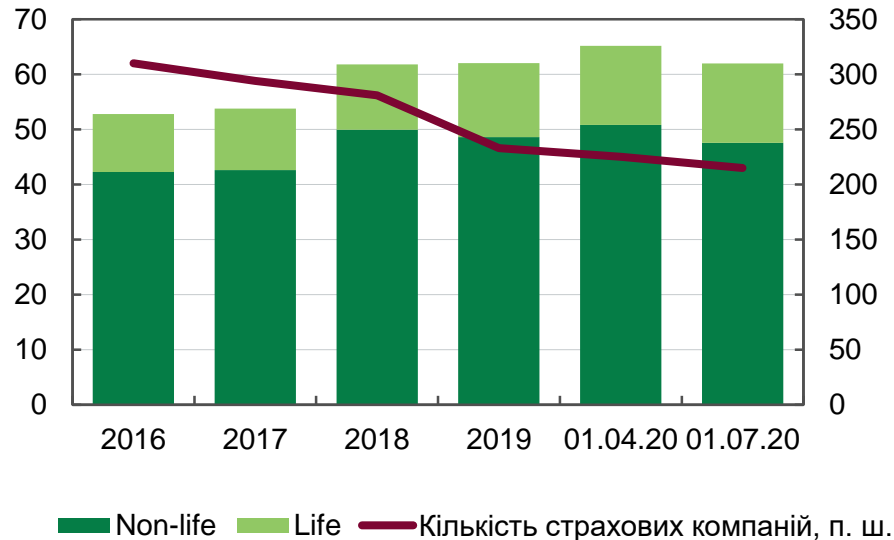
- Станом на 30.06.2020 в реєстрі 215 страховиків, 10 з них знаходиться на території ООС та АР Крим.
- Тенденція зменшення кількості страховиків триває з 2010 року.
- Значна частина страховиків виходить з ринку за власною ініціативою. Характерні ознаки страховиків, що виключаються:
 - структура власності непрозора;
 - відсутність у портфелі фізичних осіб;
 - порушення нормативів.
- Ця тенденція зберігалась в I-му півріччі 2020 року: виключено 20 страховиків, включено 2.
- В II півріччі 2020 року до НБУ надійшло 8 заяв від страховиків про анулювання ліцензії, 7 з яких задоволено.

Кількість страхових компаній

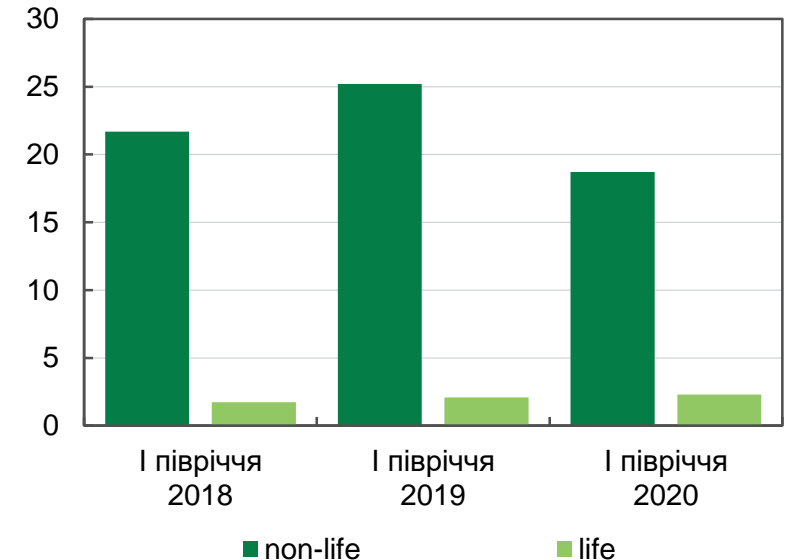

Ринок страхування зростає навіть в умовах карантину

Обсяг активів та кількість страхових компаній, млрд грн

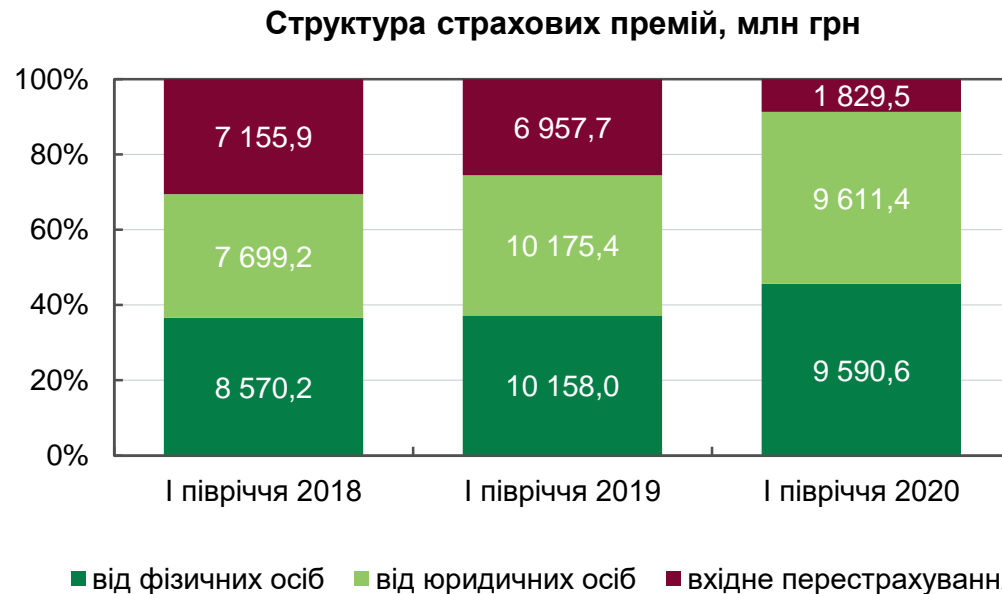

Страхові премії за видами страхування, млрд грн

- Станом на 30.06.2020 активи страховиків склали 62 млрд. грн.
- Страхові компанії, що подали звітність, показали в I-му півріччі 2020 року зростання страхових премій на 4,4%. Проте темп зростання зменшився: зростання в I півріччі 2019 року порівняно I півріччям 2018 року складало з 25%.
- Премії зі страхування життя зростали швидше – на 10% порівняно з 21% попереднього періоду.
- Рівень виплат у I півріччі 2020 року склав 35% порівняно з близько 25% у попередні періоди. На це вплинув вихід з ринку частини страховиків, які історично займалися вхідним перестрахованням з низькими показниками страхових виплат.

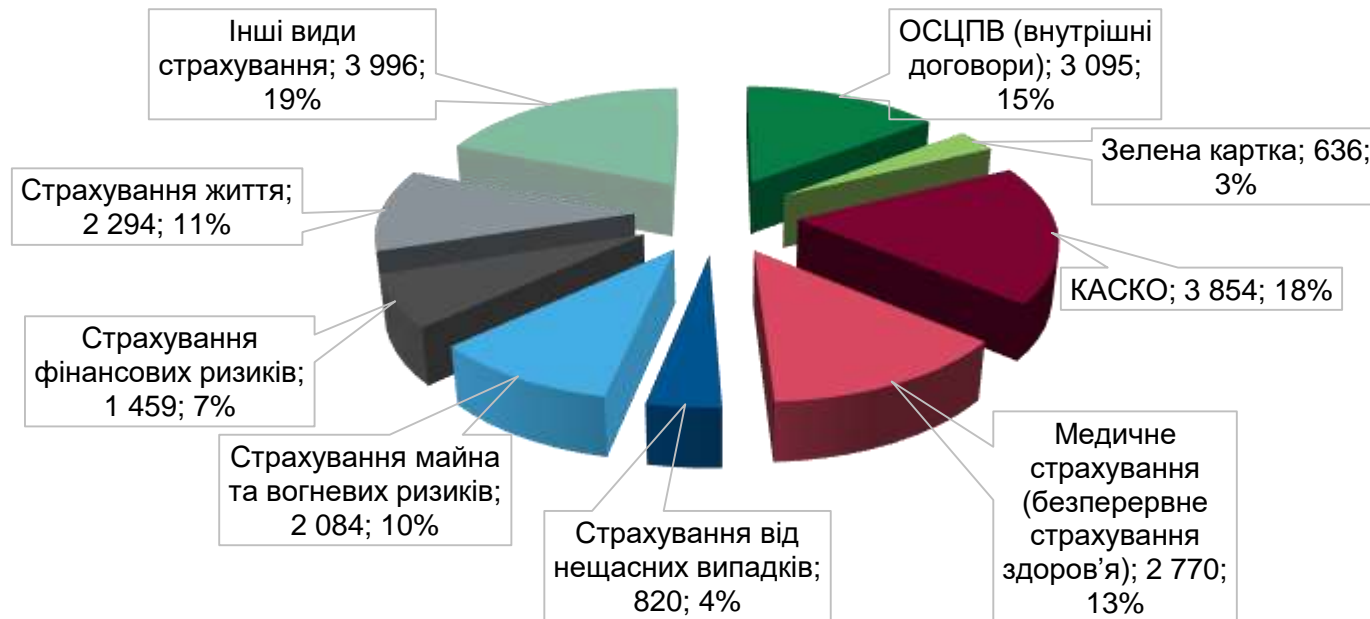
Зміна структури страхових премій за рахунок перестраховання.

- Частка вхідного перестраховання у валових страхових преміях зменшилась з 25% до 9%, вихідного – з 33% до 20%.
- Запровадження карантину дало поштовх стрімкому розвитку електронної комерції в страхуванні, що починає конкурувати з класичними територіальними мережами продажів та стає їх невід'ємною частиною.
- Бізнес-процеси страховиків активно перебудовувались на дистанційну роботу. Частина страховиків прийняли рішення зберегти ці зміни і після завершення карантину.
- Страховики змогли зберегти прийнятний фінансовий результат через помірне зростання страхових премій, сталі показники збитковості, відсутність знецінення активів.

Структура страхового портфеля стала

Страховий портфель у I півріччі 2020 року за видами, млн грн

- У I-півріччі 2020 року 36% страхових премій припало на автострахування (ОСЦПВ, Зелена картка, КАСКО).
- Особисті види страхування (ДМС, страхування від нещасних випадків, страхування життя) склали 28%.
- Частка електронних полісів ОСЦПВ у 2-му кварталі склали 35% порівняно з 30% у 1-му кварталі 2020 року.

Концентрація страхового ринку за страховими преміями

Концентрація за страховими преміями	Ринок non-life	Ринок non-life фізичних осіб	Ринок Life
ТОП 3	18%	22%	57%
ТОП 5	27%	32%	77%
ТОП 10	43%	54%	97%
ТОП 20	65%	76%	100%
ТОП 50	90%	95%	-
ТОП 100	99%	100%	-
Всього по ринку	100%	100%	100%

- 90% страхових премій в I півріччі 2020 року було сконцетровано у 70 страховиків (50 страховиків з ринку non-life та 20 страховиків з ринку life).
- Більше 50% страхових премій від фізичних осіб non-life сконцетровано у 10 страховиків.
- На 68 страховиків non-life з найменшими страховими преміями припадає менше 1% від загальних страхових премій по ринку.

92% страховиків подали звітність до НБУ

	ДРФУ, к-сть (30.06.2020)	з них ліцензіати	подали звітність, к-сть	з них ліцензіати	не подали звітність, к-сть	з них ліцензіати
ВСЬОГО, з них:	215	209	190	188	25	21
LIFE	20	19	19	19	1	0
NON-LIFE	195	190	171	169	24	21

- Звітність за 1 півріччя 2020 року до НБУ подали 188 страховиків – ліцензіатів.
- Звітність не подали 25 страховиків. Це на 5 страховиків більше, ніж за 1 кв.2020 року, а також за 2019 рік.
- Причини неподання звітності страховиками:
 - 7 страховиків подали заяви на анулювання ліцензій і не подали звітність (на них припадало близько 7% ринку по преміях і активах);
 - 6 страховиків не подали звітність без зворотного зв'язку;
 - 8 страховиків знаходиться в ООС та Криму.

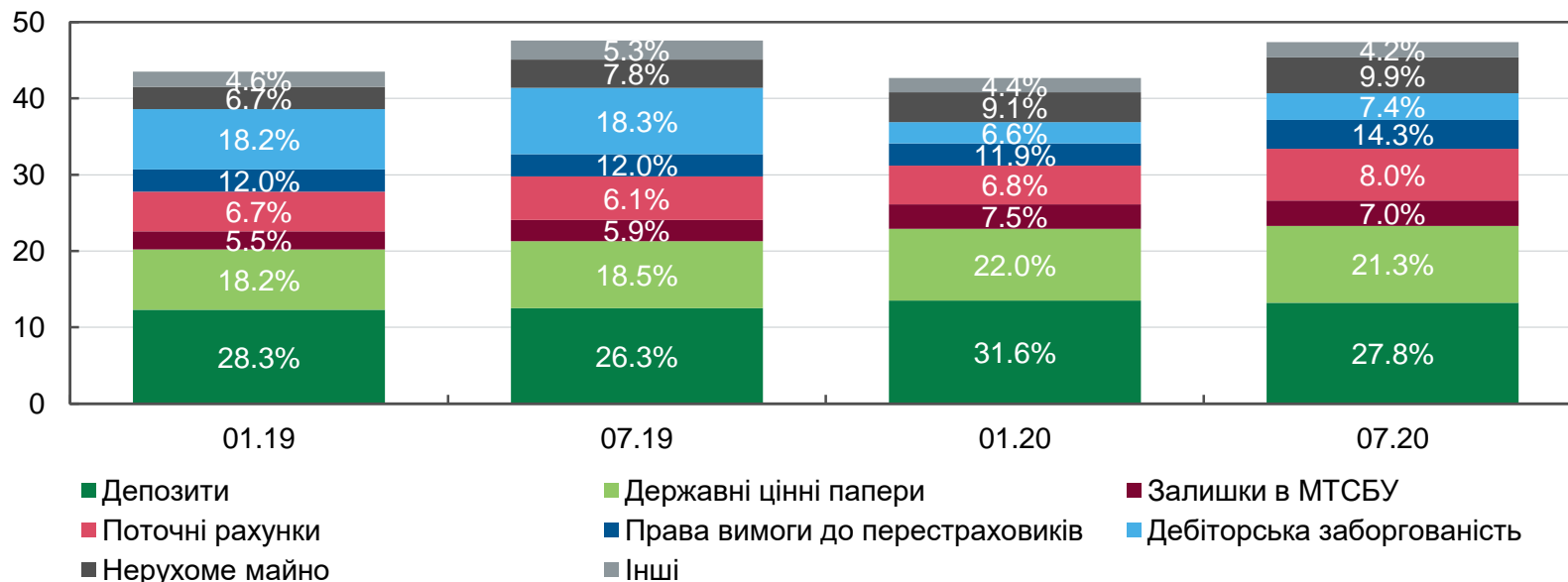
Виконання нормативу платоспроможності та достатності капіталу

Звітні дати	Перехідні періоди	Страховики, які порушують	Страховики, які прозвітувались	Дефіцит, млрд. грн
31.12.2018	30%	68	245	(-1,28)
31.03.2019	30%	51	241	(-1,45)
30.06.2019	60%	49	226	(-1,92)
30.09.2019	60%	26	219	(-1,34)
31.12.2019	60%	47	213	(-3,17)
31.03.2020	60%	33	205	(-2,21)
30.06.2020	100%	57	188	(-2,75)

- Станом на 30.06.2020 року збільшилась кількість порушників через **закінчення перехідного періоду: норматив платоспроможності та достатності капіталу застосовується на 100%**.
- З 33 страховиків, які не виконували 60% нормативу на 31.03.2020 – 18 страховиків залишились порушниками на 30.06.2020 з дефіцитом прийнятних активів (-1,6) млрд. грн, що складає 58% поточного дефіциту.
- 2 з 57 порушників мають портфелі ОСЦПВ (дефіцит – (- 124,8) млн. грн.
- Способи усунення порушень:
 - ✓ 21 страховик потребує **докапіталізації** майже на 300 млн. грн;
 - ✓ 36 страховиків потребують **реструктуризації** своїх активів.

Вимоги до капіталу забезпечені переважно якісними активами

Структура прийнятних активів страховиків для виконання вимог до нормативу платоспроможності та достатності капіталу, млрд грн

■ Позитивні тенденції:

- за 1,5 роки частка грошових коштів та державних цінних паперів виросла з 58,5% до 64,1%;
- зросла частка залишків в МТСБУ (з 2,4 млрд грн до 3,3 млрд. грн);
- більш, ніж у 2 рази зменшилась частка дебіторської заборгованості.

■ Негативні тенденції – маніпуляції (потребують врегулювання через зміни в НПА):

- зросла частка нерухомого майна (з 6,7% до 10%), в значній мірі за рахунок придбання земельних ділянок та наступних переоцінок. Близько 40 страховиків таким чином покрили недостатність прийнятних активів для виконання нормативу;
- зросла частка поточних рахунків (з 6,6% до 8%), які часто страховики не можуть підтвердити після звітної дати.

Покриття страхових резервів (дотримання нормативу ризиковості операцій)

За групами страхування	Страховики, які не покривають страхові резерви прийнятними активами		Дефіцит прийнятних активів, млрд.грн	
	31.03.2020	30.06.2020	31.03.2020	30.06.2020
life	0	0	0,0	0,0
non-life	18	23	0,39	0,63
Всього:	18	23	0,39	0,63

- До 2018 року вимога покриття страхових резервів була базовим показником платоспроможності страховиків. Передбачала наявність прийнятних активів на виконання виключно зобов'язань зі страхування – технічних резервів (без запасу понад зобов'язання).
- З 23 страховиків-порушників на 30.06.2020 8 страховиків мають порушення, що триває з 31.03.2020 з дефіцитом (- 0,29) млрд. грн або 45,7% від загального дефіциту.
- 22 з 23 страховиків-порушників мають 3-й та 4-й рівень суспільної важливості, 1 страховик має портфель ОСЦПВ (дефіцит (– 1,4) млн грн).
- Загалом порушують вимоги 60 страховиків (включно з порушенням другорядних нормативів, які або поглинаються базовими або є несуттєвими і не розкривають сутності ризиків).

Принципи пропорційного нагляду на основі ризик-орієнтованого підходу

I.	СУСПІЛЬНА ВАЖЛИВІСТЬ	II.	РІВЕНЬ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ
	«1»		
	«2»		Норматив виконується («зелена» зона) ПА >110% запас платоспроможності (величини К – 30 або 45 млн.грн)
	«3»		Норматив виконується («болотна» зона) ПА < 110% SCR (величини К)
	«4»		
<p>Суспільна важливість СК оцінюється за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Часткою ринку 2. Часткою премій від фізичних осіб 3. Розміром активів 4. Розміром страхових резервів 5. Наявність відокремлених підрозділів 			<p>Норматив НЕ виконується («оранжева» зона) (дефіцит ПА < 1/3 запасу платоспроможності (величини К))</p> <p>Норматив НЕ виконується («червона» зона) дефіцит ПА >1/3 запасу платоспроможності (величини К)</p>

- Рівень суспільної важливості впливатиме на інтенсивність наглядових процедур.
- Визначення рівнів платоспроможності спирається на принципи Solvency I та закладено в проекті Закону України «Про страхування».
- Розподіл страховиків за групами суспільної важливості буде базуватись на НПА Національного банку.
- В майбутньому для наглядових цілей планується підвищити поріг «зеленої» зони: підняти його зі 110% запасу платоспроможності до 120%, як передбачено в проекті Закону України «Про страхування».

Розподіл страховиків за групами

Після коригувань звітності відбувся перерозподіл СК серед порушників на 2 рівні СВ:

з 4/1 до 2/2
 На 3 рівні СВ:
 з 9/9 до 6/5
 На 4 рівні СВ:
 з 9/20 до 9/18

РІВЕНЬ СУСПІЛЬНОЇ ВАЖЛИВОСТІ РІВЕНЬ СУСПІЛЬНОЇ ВАЖЛИВОСТІ РІВЕНЬ СУСПІЛЬНОЇ ВАЖЛИВОСТІ РІВЕНЬ СУСПІЛЬНОЇ ВАЖЛИВОСТІ

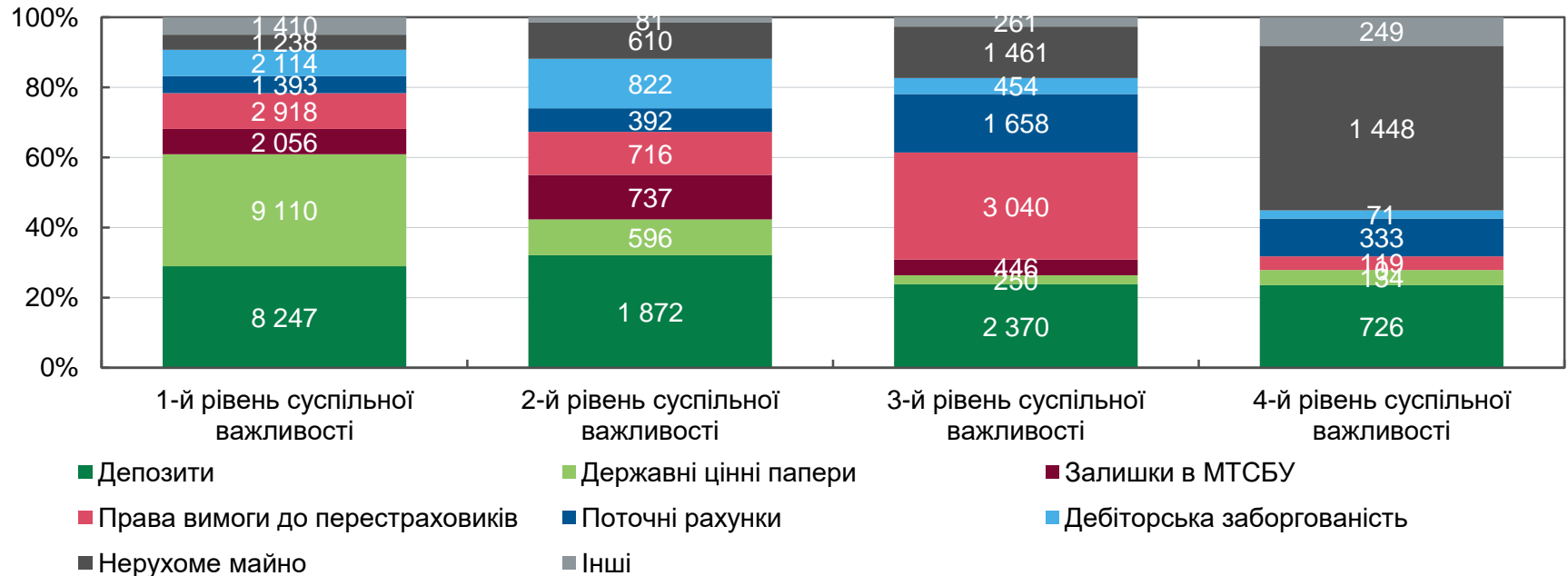

■ Недостатній рівень мінімального капіталу (дефіцит НПДК >MCR)

- Найбільші страховики 1-го рівня суспільної важливості, на яких припадає 53% та 96% страхових зобов'язань, знаходяться в «зеленій» зоні.
- На 81 страховика з 4-ї групи суспільної важливості припадає менше 1,6% обсягу страхових резервів. Очевидно, що фінансовий стан цих страховиків у більшості випадків є незадовільним.

Суспільно важливі страховики мають кращу якість активів

Структура прийнятих активів страховиків для виконання вимог до нормативу платоспроможності та достатності капіталу (30.06.2020), млн грн

- У страховиків 1-го рівня суспільної важливості 60% припадає на депозити та ОВДП, на 3-му та 4-му рівні – до 30%.
- Страховики 1-го рівня суспільної важливості не вкладаються в нерухомість (5%). У страховиків 3-го рівня – 50%.
- Необхідно розглянути питання щодо адекватного використання нерухомості у якості прийнятного активу.
- Потребує додаткового врегулювання питання внутрішнього перестраховування та прийняття таких вимог за прийнятний актив.

Страховики подекуди маніпулюють із вартістю нерухомого майна

Вплив завищеної вартості нерухомості на стан платоспроможності («темно-зелена» зона), млн. грн

Група суспільної важливості	«1»	«2»	«3»	«4»
Кількість страховиків	0 з 11	3 з 5	18 з 19	21 з 25
Нормативний обсяг прийнятних активів	-	756,7	1 196,1	775,3
Загальний обсяг прийнятних активів	-	764,0	1 262,5	864,2
Вартість нерухомості, що має ознаки завищеної	-	71,2	445,5	545,7
Частка завищеної вартості нерухомості	-	10%	35%	60%
Сукупний дефіцит прийнятних активів після вирахування завищеної вартості нерухомості	-	-64,0	-379,2	-456,8
Частка дефіциту прийнятних активів після вирахування завищеної вартості нерухомості	-	-8%	-30%	-58%

- Потенційно додатково ще 42 страховики можуть не виконувати норматив платоспроможності та достатності капіталу, якщо не буде отримано підтвердження правомірності здійсненої переоцінки.

Стратегії наглядових дій: заходи раннього втручання та заходи впливу

Рівень суспільної важливості	"1"	"2"	"3"	"4"
Достатній запас (виконується) ПА > 110% запасу (величини К)	-	-	-	-
Критичний запас (виконується) ПА < 110% запасу (величини К)	ЗАХОДИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ, ПЕРЕЛІК ЗАХОДІВ			-
Недостатній рівень (не виконується) дефіцит ПА < 1/3 S запасу (величини К)	ПЛАН ВІДНОВЛЕННЯ ЗАХОДИ ВПЛИВУ			ЗАХОДИ ВПЛИВУ
Недостатній рівень (не виконується) дефіцит ПА > 1/3 запасу (величини К)	ПЛАН ВІДНОВЛЕННЯ ЗАХОДИ ВПЛИВУ			ЗАХОДИ ВПЛИВУ
	risk-based			rules-based

Першочергові наглядові дії: вивчення драйверів ризику діяльності страховиків та заходи впливу

Достатній запас (виконується) ПА > 110% запасу (величини К)	–
Критичний запас (виконується) ПА < 110% запасу (величини К)	Вивчення ризиковості діяльності, підтвердження вартості окремих категорій активів, аналіз достатності страхових резервів, аналіз збалансованості та динаміки страхового портфелю, адекватності інвестиційної політики, формування дебіторської, кредиторської заборгованості
Недостатній рівень (не виконується) дефіцит ПА < 1/3 запасу (величини К)	Вивчення питань попередньої «темно-зеленої» категорії + який план заходів, що вживаються та будуть вживатися СК з метою усунення порушення (строки, підтвердження прогресу по заходам)? + Заходи впливу (план відновлення фін стаб, зуп/анул ліц) – до 90/180 днів.
Недостатній рівень (не виконується) дефіцит ПА > 1/3 запасу (величини К)	Заходи «темно-зеленої» та помаранчевої категорії + Комунікації щодо можливості докапіталізації СК або щодо формування плану заходів по виходу з ринку + Заходи впливу (план відновлення фін стаб, зуп/анул ліц) – до 45/90 днів.

З 21 по 23 вересня цього року департаментом нагляду за страховим ринком надіслані **94 ВИМОГИ** із зазначених питань:

7 СК зеленої категорії, 33 СК «темно-зеленої» категорії
22 СК помаранчевої категорії 32 СК червоної категорії.

Дякуємо за увагу!

**Бажаємо міцного здоров'я Вам та
Вашим близьким!**